

РИНОК агрострахування: підводячи підсумки

Попри чудові родючі чорноземи, Україна, на жаль, перебуває у зоні ризикованого землеробства, про що останні роки певною мірою нам нагадує природа. І саме підтвердженням цього є те, що у загальній структурі збитків від непередбачених ситуацій переважають збитки природного характеру – 90% і більше загальної суми збитків, а найбільша їх частина відбувається внаслідок непередбачених ситуацій метеорологічного характеру.

По м'якшити негативний вплив погодних проявів та інших факторів покликане страхування сільськогосподарської діяльності. На жаль, сьогодні воно охоплює переважно лише ризики у рослинництві.

Аналізуючи дослідження Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації «Ринок агрострахування України у 2014-2016 андеррайтингових роках», зазначимо, що за підсумками роботи агрострахового ринку останніх двох років (2014-2015) про 2016 говорити трохи зарано, адже ще не зібрані навіть озимі культури. На даний час можна констатувати деяке зниження застрахованих площ у 2015 році у порівнянні з 2014 (у 2014 році також спостерігалось зниження у порівнянні з попереднім роком, що пояснюється воєнними діями та тимчасовою втратою територій).

Сьогодні в Україні страхування посівів та врожаю, в основному, проводиться за програмами мультиризикового страхування. Середня ставка премії за договорами страхування протягом

останніх п'яти років мала тенденцію до зниження і становила у 2015 році – 2,0% (2,4% – у 2014 році).

На жаль, сьогодні в Україні страхування посівів та врожаю охоплює лише трохи більше двох з половиною відсотків площ (проте відмінність за регіонами досить суттєва: у Полтавській області цей показник поза минулого року доходить до 10%, а у 2015 – лідером у страхуванні посівів стала Хмельницька область – 11%). В той же час, у країнах Європи цей показник перевищує 60-70%, а, наприклад, на Кіпрі та в Ізраїлі складає 100%.

З цього приводу треба виділити головні проблеми, що призвели до такого низького рівня агрострахування в Україні. Найголовнішою є брак обігових коштів у аграріїв (в першу чергу середніх і дрібних виробників), другою є відсутність державної підтримки (попри її декларування), що певною мірою породжує першу.

Сільгоспвиробники у Європі отримують досить суттєві дотації на га ріллі, у США держава субсидує страхові премії в залежності від рівня значущості тієї чи іншої культури, натомість маємо збільшення податкового навантаження на сільгоспвиробника. Скасування у 2008 році державних дотацій на страхові внески (що на загал компенсували в середньому 30% суми страхових внесків) на додачу до кризи 2009 року, призвело до різкого скорочення обсягів страхування. У 2007 році площа застрахованих посівів майже втричі перевершувала показники 2015 року.

Ще однією з причин є загальний спад національної економіки та зниження цін на світових сировинних ринках (на агропродукцію у тому числі).

Тож не дивно, що протягом останніх років спостерігається стала тенденція до зменшення страхової ставки з одночасним зменшенням застрахованих площ, що закономірно призводить до зменшення суми зібраних страхових премій.

Ситуація на ринку агрострахування складається так, що не сильно сприяє його розширенню. У 2015 році внески аграріїв склали лише 0,3% (ТРИ ДЕСЯТИХ ВІДСОТКА!!!) від загального обсягу страхових премій, саме мабуть тому з 374 страхових компаній лише 47 мають ліцензію на ведення страхової діяльності з добровільного страхування сільськогосподарських ризиків, а здійснюють в рази менше.

З іншого боку привертає увагу нерівномірність охоплення страховими продуктами регіонів України: лідерами за обсягами застрахованих площ є Хмельницька, Чернівецька та Вінницька області, Полтавщина застраховані площі у 2015 році скоротила майже у чотири рази. Дуже велике питання викликає розподіл страхових виплат

за регіонами. Діаграма 1 аналітичного дослідження Word bank group демонструє розподіл між областями об'єму страхових виплат. На Хмельниччину припадає 70% загальної суми, притому що частка застрахованих площ складає 18% (від застрахованих в цілому по Україні). Якщо

аналізувати основні (найбільш вагомі)

«страхові культури», то ми не побачимо суттєвої відмінності (не те що б у рази) з сусідньою

Вінниччиною, а відмінність площ з яких було зібрано

врожай та посівних площ, така сама, як і в цілому по Україні. Він-

ницька область отримала 8% виплат, маючи у

два рази менше застрахованих площ. Тут можливі

два варіанти: або помилка, або задіяна схема на кшталт

підприємливого бізнесмена, який, щоб не сплачувати податки з

фонду заробітної плати, страхував своїх спів-

робітників від кінця місяця.

На сьогодні в Україні найбільш ризикованими є озимі культури (теперішній рік на щастя не виправдав найгірші побоювання). Збільшення ставок страхових премій на озимі культури у 2016 році, в першу чергу, є реакцією бізнесу на негативні прогнози, що лунали ще з осені. Несправджені ризики можуть спричинити негативний вплив у майбутньому – призвести до відмови частини агровиробників від подальшого страхування. Цьому може запобігти гнучка система знижок, запроваджених страховиками.

Завдяки страхуванню ризиків у сільському господарстві, агровиробники мають перейти від ризикованого землеробства до безризикового ведення бізнесу.

Костянтин РЕПІН

